

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Model zawiera przykładowe odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być symonimiczny wobec modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną przyznaje się 0 punktów.

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Biblia pierwszego kontaktu*.

Zad. nr	Projektowana odpowiedź	Maks. pkt.	Punkty częściowe
1.	<i>Biblia jest przede wszystkim słowem, przez które Bóg komunikuje się z człowiekiem i dobrze by się stało, gdyby była nie tylko księgą liturgiczną-pomnikową, ale także księgą codziennego użytku</i> Uwaga! Nie jest konieczne przepisanie zdania do końca, uznaje się każdy jednoznaczny sposób wskazania tego zdania	1	0
2.	- autor prezentuje stanowisko Komisji, które później poddaje dyskusji - przytoczenie sygnalizuje polemiczny charakter artykułu - przytoczenie wprowadza do tematu kontrowersyjnych przykładów Biblii	1	0
3.	- współczesny język zmniejsza dystans między odbiorcą a przekazem Biblii - oddaje potoczną, zrozumiałą mowę Jezusa/ przybliża Jego postać i naukę - pozwala zachować ciągłość między światem biblijnym a dzisiejszym	2	1 za 1 argument
4.	- rozmowa uczniów ilustruje pogląd, że historia zbawienia jest czymś żywym, wciąż się dokonuje - jest przykładem na to, że życie codzienne (<i>profanum</i>) jest obecne w Biblii (łączy się z <i>sacrum</i>) - jest dowodem na łączność powszechnej historii zbawienia (Biblia) z indywidualnymi historiami zbawienia ludzi	1	0
5.	<i>Pomost</i> - łączy przeszłość z terażniejszością / powszechną historią zbawienia z historią zbawienia każdego człowieka / świętość (<i>sacrum</i>) z codziennością (<i>profanum</i>) / Boga z ludźmi.	1	0
6.	- wysoki styl odmienny od doświadczeń / wzorców językowych odbiorcy - słownictwo archaiczne / przestarzałe (które wyszło z obiegu) - obcość realiów / kultury opisywanej w Biblii dla współczesnego człowieka	1	0
7.	Przeróbka tekstu interpretująca z dużą swobodą przedstawione treści, ale zachowująca główną ideę (sens, przesłanie).	1	0
8.	<i>Ewangelia według św. Jana</i>	1	0
9.	slang młodzieżowy	odpowiednik biblijny	odpowiednik ogólny
	<i>bez ściemy</i>	zaprawdę	bez kłamstwa / szczerze / naprawdę
	<i>puszczam ci nawijkę</i>	powiadam ci	mówię ci
	<i>impra</i>	gody	impreza / wesele/ zabawa / uroczystość

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Materiał ćwiczeniowy z języka polskiego
Poziom podstawowy

10.	Wyrazy slangowe posłużyły do przedstawienia realiów i wydarzeń. Biblizmy i słownictwo kościelne wyrażają treści religijne.	2	1 za określenie jednej funkcji
11.	<u>niestosowność</u> i <u>niejednorodność</u>	1	0
12.	- postawa nowatorska / brak dbałości o poprawność i czystość języka / wprowadzanie slangu, języka potocznego, błędy składniowe - postawa zachowawcza / utrwalanie tradycyjnego języka religijnego / nadmierna dbałość o stosowność stylu	1	0
13.	D	1	0
14.	<i>Biblia pierwszego kontaktu</i> - popularne (atrakcyjne i zrozumiałe) formy przekazu zamiastki Biblii, które skłaniają do czytania Pisma i ułatwiają jego zrozumienie. Powtórzenie tytułu w zakończeniu: - tworzy kłamrę kompozycyjną tekstu, - wpływa na jego spójność, - podkreśla / potwierdza najistotniejszy wniosek, stanowiący przesłanie tekstu.	2	1 za wyjaśnienie znaczenia lub określenie funkcji
15.	C.	1	0
16.	B. - przekonuje do swoich poglądów – polemizuje ze stanowiskiem Komisji Języka Religijnego - autor formuluje i uzasadnia swoje poglądy / stawia tezę, stosuje argumenty i przykłady - stosuje środki perswazji językowej (np.: <i>przecież, jednak, to właśnie</i>), wyrazy oceniające (np.: <i>dobrze by się stało, niebezpiecznie zwiększają dystans</i>), pytania retoryczne, l.os.l.mn. – dla utożsamienia się z poglądami wyrażanymi przez odbiorcę, itp.	2	1 za wskazanie odpowiedzi bez uzasadnienia

Temat 1. Na podstawie analizy podanych fragmentów oraz znajomości *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza scharakteryzuj Maćka Dobrzyńskiego, porównując go z postacią Gerwazego.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Przedstawienie postaci

1. Maciek Dobrzyński, np.:

0-1

- a. mieszka w zaścianku w Dobrzynie,
- b. przywódca szlachty zaściankowej,
- c. ma wiele przydomków (np.: *Różeczka, Kurek na kościele*),
- d. sprzyja Sędziemu.

2. Gerwazy, np.:

0-1

- a. mieszka w ruinach zamku,
- b. wierny sługa Stolnika Horeszki,
- c. ma wiele przydomków (np.: *Szczerbiec, Syczoryk, Półkoziec*),
- d. wróg rodu Sopliców.

Charakterystyka Maćka Dobrzyńskiego

- 3. na podstawie fragmentów, np.:** 0-10
- a. niskiego wzrostu, w podeszłym wieku,
  - b. pełen życia, czerstwy, żwawy,
  - c. przywiązany do tradycji szlacheckiej,
  - d. zna dzieje własnego narodu,
  - e. patriota (uczestnik wielu wydarzeń politycznych),
  - f. zmienia stronnictwa, ale nie zmienia poglądów,
  - g. zwolennik demokracji szlacheckiej,
  - h. odważny, waleczny,
  - i. honorowy – ceni swą niezależność (epizod z hr. Pocięjem),
  - j. pobożny, broni wiary katolickiej,
  - k. skromny, uczciwy, nie chce żołnierskiej chwały ani zysków,
  - l. wzorowy gospodarz,
  - m. mądry, udziela innym rad, ma wiedzę praktyczną,
  - n. sceptyczny wobec kampanii Napoleona,
  - o. nie akceptuje obcych kultur, zwolennik tego, co narodowe;
- 4. na podstawie utworu, np.:** 0-2
- a. wzbudza zaufanie, szanowany przez innych,
  - b. nie ma daru przemawiania,
  - c. nie udaje mu się powstrzymać szlachty przed zajazdem,
  - d. przebiegły, przybywa w przebraniu na odsiecz do Soplicowa,
  - e. uwalnia szlachtę zaściankową z niewoli,
  - f. biegły w sztuce walki, pokonał najlepszego fechtmistrza Moskali.
- Gerwazy**
- 5. na podstawie utworu, np.:** 0-7
- a. wysoki, stary, ma blizny na łysinie (ślady walk),
  - b. ponury, surowy (od czasu śmierci Stolnika żyje wspomnieniami),
  - c. wierny tradycji szlacheckiej,
  - d. nieuczciwy wobec Jacka Soplicy, zataił gest przebaczenia Stolnika,
  - e. mściwy - inicjator zajazdu na Soplicowo,
  - f. demagog, potrafi przekonać szlachtę do swoich racji,
  - g. waleczny, podczas bitwy z Moskalami pokonał wielu jęgrów,
  - h. zna sztukę walki, mistrzowsko włada rapierem,
  - i. przewidujący, dla dobra publicznego zabija majora Pluta (*pro publico bono*),
  - j. zdolny do wzruszeń (przebacza zabójcy Stolnika),
  - k. przyjazny legionom (ofiaruje gen. Kniaziewiczowi *Scyzoryk*).
- 6. Konteksty, np.:** 0-1
- a. historyczne,
  - b. kulturowe (sarmatyzm, romantyzm).
- 7. Podsumowanie** 0-3
- pełne, np.:** dostrzeżenie podobieństw i różnic między bohaterami oraz ich uzasadnienie (3)
(np.: sarmacka spuścizna, odmiennosc postaw, różne modele patriotyzmu);
- częściowe, np.:** dostrzeżenie jednego podobieństwa i jednej różnicy między bohaterami; (2)
- próbą podsumowania, np.:** dostrzeżenie jednego podobieństwa lub jednej różnicy między (1)
bohaterami.

Temat 2. Życiowe wybory idealistów. Analizując fragmenty *Lalki* Bolesława Prusa i *Ludzi bezdomnych* Stefana Żeromskiego, porównaj kreacje nauczycielek. Zinterpretuj ich postawy w kontekście postaw głównych bohaterów dzieł: Wokulskiego i Judyma.

1. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

1. Wstępne rozpoznanie zasady doboru tekstów, np.:

- bohaterki powieści końca XIX wieku,
- zadaniem ich jest szerzenie oświaty,
- ich postawy są podobne do postaw głównych bohaterów,
- różnią się wyborami życiowymi,
- są odmiennie oceniane przez narratorów,
- w 1. fragmencie narracja autorska, w 2 fragmencie – pamiętnikarska.

Punktacja:

0-2

Lalka Bolesława Prusa

2. Kreacja nauczycielki (pani Meliton), np.:

- postać niejednoznaczna (ma wady i zalety),
  - ukazana ironicznie,
  - zmieniająca swą postawę (dynamiczna),
- w *młodości*:
- ładna, ale uboga,
  - ambitna, wykształcona,
  - zaangażowana w pracę nauczycielską,
  - łatwowierna, przyjmuje obiegowe opinie, stereotypowe sądy,
  - naiwna, buduje wyobrażenie o świecie na podstawie romansów,
  - marzy o awansie społecznym,
  - szuka miłości i bezpieczeństwa w małżeństwie,
  - altruistka (*dźwiganie moralne* męża, opieka nad psem),
  - wrażliwa (choruje po wypadku służącej),
  - idealistka miłości, wiedzy,
- po chorobie:
- traktuje wiedzę i uczucia jak towar,
  - pragmatycznie nastawiona do życia,
  - rozczarowana do ludzi,
  - zgorzkniała, cyniczna,
  - postarzała się (chuda, brzydka).

0-7

3. Wokulski, np.:

- ulega przemianom w wyniku rozczarowań,
- idealista: walki, nauki, miłości,
- bierze udział w powstaniu narodowym,
- wierzy w sens pracy naukowej,
- rozczarowany do miłości idealnej,
- ma potrzebę misji społecznej, ale wybiera miłość, szczęście,
- ucieka od społeczeństwa (interpretacja zakończenia powieści).

0-3

Ludzie bezdomni Stefana Żeromskiego

4. Kreacja nauczycielki (panny L.), np.:

0-7

- a. ukazana subiektywnie (z punktu widzenia innej nauczycielki),
- b. idealna (ma same zalety),
- c. sakralizowana (matka – panna, uczeń Chrystusowy, posłaniec Boży),
- d. cicha, skromna,
- e. niedoceniona, ośmieszona,
- f. doskonała (czysta), odrzuca zło,
- g. poświęca się pracy (nie ma rodziny),
- h. stawia sobie szczytne cele,
- i. wytrwała, do śmierci pełni swoją misję,
- j. entuzjastka pracy,
- k. konsekwentna (ściśle wykonuje zamierzenia),
- l. systematyczna,
- m. zdyscyplinowana, o silnej woli (przełamuje smutek, słabości),
- n. bezinteresowna (nie oczekuje nagrody za swoją pracę),
- o. ceni ojczystą literaturę i kulturę, szanuje autorytety (Sienkiewicz),
- p. „matka duchowa” swoich uczniów,
- r. godna naśladowania; wzór nauczycielki, człowieka, chrześcijanina.

5. Judym, np.:

0-3

- a. altruista, wrażliwy na krzywdę,
- b. służbę społeczną traktuje jak dług do spłacenia,
- c. aktywny, pokonuje przeszkody (złą wolę ludzi, problemy osobiste),
- d. poświęca miłość i szczęście, aby pomagać ludziom,
- e. ukazany jak święty, naśladowca Chrystusa (motywy ewangeliczne).

6. Podsumowanie:

0-3

pełne, np.: powinno uwzględniać **podobieństwo** i **różnice** między kreacjami bohaterek, dokonanych przez nie wyborami oraz skutkami tych wyborów w odniesieniu do postaw Wokulskiego i Judyma (w obu dziełach idealisci mają poczucie misji społecznej, trudnej do pogodzenia z własnym szczęściem; w *Lalce*, niezrozumiani i skrzywdzeni, wybierają dobro osobiste, co doprowadza do rezygnacji z ideałów i rozczerowania - w *Ludziach bezdomnych* wybierają pracę dla społeczeństwa, a tym samym muszą wyrzec się życia osobistego. Bohaterowie *Lalki* ukazani są wielostroinnie i niejednoznacznie - bohaterowie *Ludzi bezdomnych* są bardziej jednoznaczni, wyidealizowani); (3)

częściowe, np.: powinno uwzględniać **podobieństwo** i **różnicę** lub **dwie różnice** między kreacjami bohaterek oraz ich wyborami w odniesieniu do postaw Wokulskiego i Judyma. (2)

próba podsumowania, np.: powinna uwzględniać **różnicę** między kreacjami nauczycielek w odniesieniu do postaw głównych bohaterów. (1)

Odniesienie do idei pozytywistycznych (pracy organicznej i służby społecznej) a także ogólnego przesłania utworów (pytanie o realność postawy idealistycznej w powieści byłego pozytywisty – wiara w misję inteligencji, sakralizacja poświęcenia się dla ogółu u pisarza młodopolskiego) nagradzamy z puli szczególnych walorów.

II. KOMPOZYCJA (można uzyskać maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu:

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

III. STYL (można uzyskać maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

IV. JĘZYK (można uzyskać maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna urozmaicona składnia, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo i frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, słownikowych i frazeologicznych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

V. ZAPIS (można uzyskać maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja; 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0-4